Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

про результати відвідування комунальної установи «Радомишльський психоневрологічний інтернат» Житомирської обласної ради

14.08.2024

м. Київ, 2024

І. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19[1], 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 14.08.2024 групою НПМ здійснено відвідування комунальної установи «Радомишльський психоневрологічний інтернат» Житомирської обласної ради (далі – ПНІ, інтернат, заклад).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Паршакова Ольга Валеріївна, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Цикаленко Ірина Ігорівна, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Черевко Марина Іванівна, головний спеціаліст відділу аналітики та взаємодії з громадскістю Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Загальна інформація.

Інтернат знаходиться за адресою: вулиця Гоголя, будинок 1, місто Радомишль, Житомирська область, 12201.

Заклад розрахований на перебування 214 осіб. На день відвідування в закладі перебувало – 210 підопічних жіночої статі. Серед підопічних 132 особи дієздатні, 78 – недієздатні, з яких: над 35 підопічними опіку здійснюють родичі, 43 особи знаходяться під опікою представника закладу. Серед загальної кількості підопічних 65 – ліжкових хворих та 30 осіб, які відносяться до маломобільних груп населення. В закладі перебувають 50 підопічних, які мають статус внутрішньо переміщенних осіб.

Смертність в закладі становить:

2023 рік – 15 підопічних;

2024 рік – 10 осіб.

Основна причина смерті – хронічна серцево-судинна недостатність, ішемічна хвороба серця, атеросклеротичний кардіосклероз.

Відповідно до Положення про комунальну установу «Радомишльський психоневрологічний інтернат» Житомирської обласної ради, затвердженого рішенням Житомирської обласної ради від 02.11.2017 № 819, ПНІ є стаціонарним інтернатним закладом для соціального захисту, що утворений для тимчасового або постійного проживання осіб із стійкими інтелектуальними та/або психічними порушеннями, які за станом здоров'я потребують стороннього догляду, соціально-побутового обслуговування, надання медичної допомоги, соціальних послуг та комплексу реабілітаційних заходів і яким згідно з висновком лікарської комісії за участю лікаря-психіатра не протипоказане перебування в інтернаті.

Заклад заснований на спільній власності територіальних громад, сіл, селищ, міст області та перебуває в управлінні Житомирської обласної ради.

Відповідно до штатного розпису загальна чисельність персоналу закладу складає 110,5 штатних одиниць, із яких: лікарів – 2 шт.од. (0,5 шт.од. лікар акушер-гінеколог, 0,5 шт.од. лікар-психіатр, та 2 посади по 0,5 шт.од. лікарів загальної практики-сімейних лікарів); середнього медичного персоналу – 11 шт. од.; молодший медичний персонал – 56 шт.од.

Згідно тарифікаційного списку працівників на 01.04.2024 в закладі працює 104 працівника.

Фінансування закладу за 2024 рік становить 29 840 764,26 грн, надана закладу благодійна допомога становить – 197 183,28 грн.

Фінансування інтернату за 2023 рік становило 27 391 335,73 грн, окрім того закладом отримано благодійну допомогу у сумі – 2 013 075,10 грн.

Витрати на харчування на одну особу в день у ПНІ складають 86,66 грн.

Витрати на медикаменти на одну особу в день складають 9,12 грн.

Відповідно до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 21.10.2019 № 2119 заклад отримав ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики за спеціальністю організація і управління охороною здоров'я, терапія, психіатрія, акушерство і гінекологія; за спеціальністю молодшого спеціаліста з медичною освітою: сестринська справа.

Підопічні забезпечені засобами пересування (кріслами-колісними), ортопедичним взуттям та іншими засобами реабілітації згідно з індивідуальними програмами реабілітації.

До посадових інструкцій працівників інтернату включено пункт про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання відповідно до вимог статті 10 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

Керівництвом ПНІ затверджено детальний план заходів тимчасового переміщення (евакуації) підопічних у разі загрози/виникнення надзвичайних ситуацій.

На інформаційних стендах інтернату розміщена інформація про права і обов'язки підопічних, адреси і контактні дані посадових осіб, у тому числі Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, до яких підопічні та персонал можуть звернутися у разі порушення їх прав (фото 1).

На кожного підопічного ведуться особові справи, підписуються договори про надання соціальної послуги відповідно до Державного стандарту соціальної реабілітації осіб з інтелектуальними та психічними розладами, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 17.02.2018 № 1901.

Керівництвом закладу налагоджена співпраця з центрами надання безоплатної правничої допомоги, у співпраці з якими здійснюється робота із поновлення цивільної дієздатності підопічних.

Окрім того, адміністрація закладу тісно співпрацює з громадськими організаціями та благодійними фондами, зокрема такими як «Право на захист», «Рокада», «Людина в біді». Благодійна допомога закладу надається у вигляді засобів гігієни, іграшок, миючих засобів та побутової техніки.

В межах пішої доступності від закладу є магазин та церква, які у супроводі працівників закладу відвідують підопічні, що дає можливість задовольняти свої побутові та релігійні потреби.

Територія інтернату огороджена (фото 2). На території облаштовано паркову зону для відпочинку на свіжому повітрі, розбито численні квітники, встановлено альтанки (фото 3). Є можливість займатися спортивними іграми на спортивному майданчику.

На території закладу наявні земельні ділянки, на яких персонал із залученням підопічних вирощують городину, також є сад з фруктовими деревами.

На території ПНІ в окремих будівлях розташовано житловий корпус, адміністративну будівлю, приміщення банно-лазневого комплексу.

Заклад забезпечений генераторами на випадок екстренного відключення електроенергії.

Підопічні інтернату забезпечені чотириразовим харчуванням, у тому числі дієтичним (в закладі працює медична сестра з дієтичного харчування). Наявне щоденне та перспективне меню.

У приміщені харчоблоку відсутні неприємні запахи, робочі поверхні та посуд чисті, витяжка в робочому стані. Працівники, що залучені до робіт у харчоблоці, вчасно проходять медичні огляди, що підтверджено відповідними записами в особистих медичних книжках.

У будівлях інтернату встановлено пожежну сигналізацію з виводом на пульт спостереження, наявні засоби пожежогасіння – вогнегасники, забезпечено їх своєчасне технічне обслуговування. Вікна закладу не заґратовані, наявні схеми евакуації.

В житловому корпусі облаштовані куточки відпочинку з кріслами, диванами та телевізорами для спільного перегляду (фото 4), молитовна кімната та кімната для зустрічей з відвідувачами.

Підопічні мають можливість користуватися власними речами, у деяких житлових кімнатах є телевізори та інша побутова техніка.

Санітарний стан кімнат, постільної білизни та одягу підопічних задовільний. Одяг підопічних персоналізовано (фото 5). Раз на тиждень проводиться банний день. Для здійснення санітарно-гігієнічних процедур облаштовано душові кімнати.

Працівниками проводиться належне прибирання в спальних кімнатах та приміщеннях загального користування. Забезпечується догляд за ліжковими хворими підопічними: надається допомога у годуванні, здійсненні індивідуальних санітарно-гігієнічних процедур.

Ліжкові хворі підопічні та підопічні, що відносяться до маломобільних груп населення, проживають на другому поверсі, сходи до якого обладнані механічним пандусом.

Відповідно до пункту 7 Типового положення про психоневрологічний інтернат, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 957 (далі – Типове положення), підопічним забезпечується денна зайнятість (заняття творчістю, дозвілля, навчання, добровільна праця тощо) з урахуванням їх стану здоров’я та бажання.

Під час відвідування групою НПМ було встановлено, що підопічні у денний час залучені до дозвіллєвої діяльності, гуртків чи самозайняті.

Працює гурток «Умілі руки» відповідно до планів роботи. Підопічні мають можливість вишивати, плести гачком та займатися малюванням під наглядом інструктора з працетерапії. В актовому залі є можливість проводити загальні свята та займатися художньою самодіяльністю (фото 6).

Групою НПМ проведено огляд складських приіщень закладу, протермінованих продуктів харчування або неналежних умов зберігання продуктів не виявлено.

Підопічні, що на момент відвідування знаходились в інтернаті, легко ідуть на контакт, позитивно реагують на членів групи НПМ.

У ході відвідування групою НПМ проведено особисте конфіденційне спілкування з 28 підопічним та 5 працівниками закладу. Скарг на неналежне поводження, якість догляду та умови проживання від підопічних не надходило.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування НПМ здійснено 30.05.2024, за результатами якого вносились пропозиції:

1. Житомирській обласній військовій адміністрації та Житомирській обласній раді:

вжити заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності закладу;

здійснити перевірку дотримання закладом Порядку використання сум пенсій (щомісячного довічного грошового утримання) та/або державних соціальних допомог, нарахованих відповідно до законодавства дітям-сиротам, дітям, позбавленим батьківського піклування, недієздатним особам та особам, цивільна дієздатність яких обмежена, які є вихованцями підопічними дитячих будинків-інтернатів, психоневрологічних інтернатів та здійснення опікунами від закладу своїх законних обов'язків;

розглянути можливість додаткового фінансування закладу з метою облаштування укриття з урахуванням вимог чинного законодавства.

2. Комунальній установі «Радомишльський психоневрологічний інтернат» Житомирської обласної ради забезпечити:

облаштування укриття для перебування підопічних та персоналу під час сигналу «Повітряна тривога»;

дооблаштування ізолятора для перебування підопічних з інфекційними захворюваннями;

дотримання норм площі на підопічних в житлових кімнатах;

підопічних твердим та м'яким інвентарем відповідно до вимог Мінімальних норм;

відповідний рівень освітлення житлових кімнат;

безперешкодний доступ до житлових кімнат підопічним та зняття обмеження щодо доступу підопічних до ліжок в денний час;

використання пенсійних коштів підопічних відповідно до встановлених законом норм.

Під час відвідування 14.08.2024 встановлено, що адміністрацією закладу проводилась робота з усунення недоліків та виконання рекомендацій, наданих за результатами попереднього відвідування, зокрема:

завершено ремонт приміщення їдальні (фото 7);

закуплено нові пральні машини;

проведено обстеження приміщення, що використовується як укриття;

облаштовано кожну кімнату ліжкових хворих підопічних ширмою задля забезпечення приватності під час здійснення санітарно-гігієнічних процедур (фото 8);

порядок витрати коштів недієздатних підопічних приведено до законодавчо встановлених норм;

підопічним забезпено постійний доступ до ліжок протягом дня;

забезпечено право на приватність у туалетних кімнатах закладу (фото 9).

ІІ. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на життя та безпеку (стаття 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

1. У закладі відсутнє укриття, що не відповідає пункту 7 розділу XVII Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності (далі – Державний стандарт), затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198, пункту 25 частини другої статті 19 Кодексу цивільного захисту України.

Наявне у закладі підвальне приміщення має одну вхідну зону та облаштовано адміністрацією закладу як найпростіше укриття (наявний запас медичних засобів, продуктів харчування, води). Проте відповідно до акту оцінки об’єкта (будівлі, споруди, приміщення) щодо можливості його використання для укриття населення як найпростішого укриття від 23.07.2024 підвальне приміщення не рекомендовано для використання як найпростіше укриття та включення до фонду захисних споруд, у зв’язку з відсутністю систем вентиляції, аварійного виходу, обладнаного засобами для доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Відповідно до розрахункової площі укриття вміщує 60 осіб, а за фактом підлягає укриттю 214 осіб.

Директором закладу направлено лист від 12.08.2024 № 545 до Департаменту соціального захисту населення Житомирської обласної військової адміністрації щодо сприяння будівництва укриття.

Порушення права на достатній життєвий рівень (стаття 48 Конституції України).

2. У ході відвідування закладу групою НПМ встановлено перенаселення в кімнатах підопічних, що є порушенням норм житлової площі на особу та не відповідає вимогам ДБН В.2.2-18:2007 «Будинки і споруди. Заклади соціального захисту населення» (далі – ДБН В.2.2-18:2007) (фото 10).

Наприклад, площа однієї з кімнат становить 21,130 м^2, а сама кімната розрахована на 6 осіб. Відтак на одну особу припадає 3,50 м^2 .

Зазначене створює умови, за яких порушуються передбачені чинним законодавством норми площі на особу (8-10 м^2).

3. Відповідно до Мінімальних норм забезпечення предметами, матеріалами та інвентарем громадян похилого віку, інвалідів та дітей-інвалідів в інтернатних установах та територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг) системи соціального захисту населення, затверджених наказом Міністерства соціальної політики України від 19.08.2015 № 857, керівники цих установ мають право збільшувати норми забезпечення та зменшувати строки користування предметами, матеріалами та інвентарем, виходячи з природнокліматичних особливостей регіону, складу підопічних, їх індивідуальних потреб та затверджених видатків на цю мету.

У ПНІ є потреба у забезпеченні підопічних стільцями та тумбами для зберігання особистих речей у їх житлових кімнатах.

Недостатня площа житлових кімнат унеможливлює розташування в них належної кількості твердого інвентарю.

4. Окрім цього, окремі шафи підопічних використовуються не за призначенням, оскільки в них не зберігаються особисті речі підопічних.

Так, групою НПМ встановлено, що в деяких кімнатах персонал використовує шафи підопічних для власних потреб (фото 11).

Під час проведення відвідування вказаний недолік усунуто персоналом закладу.

5. Під час відвідування встановлено, що матраци на ліжках підопічних, зокрема ліжкових хворих, огорнуті технічною пакувальною плівкою (фото 12). Зазначене порушує пункт 1.13 розділу ІІІ Мінімальних норм, та може спричинити погіршення стану здоров'я підопічних, оскільки створює парниковий ефект при довготривалому користуванні, особливо в спекотну пору року.

Під час проведення відвідування технічну пакувальну плівку з матраців піждопічних знято (фото 13).

6. Групою НПМ виявлено, що в холодильних та морозильних камерах харчоблоку відсутні термометри, а журнал температурного режиму та технічного обслуговування холодильного устаткування не ведеться належним чином, що порушує вимоги пункту 7 статті 43 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів».

Порушення прав осіб з інвалідністю та маломобільних груп нпселення (стаття 9 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю).

7. Не всі приміщення інтернату у повній мірі пристосовані до потреб осіб з інвалідністю та підопічних, що належать до маломобільних груп населення, що не відповідає вимогам ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд», а саме в

коридорах другого поверху житлового корпусу відсутні горизонтальні поручні для полегшення пересування малорухомим підопічним.

ІІІ. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Житомирській обласній військовій адміністрації та Житомирській обласній раді:

вжити заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності закладу;

розглянути можливість додаткового фінансування закладу з метою облаштування укриття з урахуванням вимог чинного законодавства.

2. Комунальній установі «Радомишльський психоневрологічний інтернат» Житомирської обласної ради забезпечити:

облаштування укриття для перебування підопічних та персоналу під час сигналу «Повітряна тривога»;

дотримання норм площі для підопічних в житлових кімнатах;

підопічних твердим та м’яким інвентарем відповідно до вимог Мінімальних норм;

холодильні та морозильні камери харчоблоку термометрами;

належне ведення журналу температурного режиму та технічного обслуговування холодильного устаткування;

обладнання коридорів корпусу горизонтальними поручнями.

Додатки: фотоматеріали – на арк. 4 в 1 прим.

Керівник групи НПМ

Головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини **Ольга ПАРШАКОВА**

Фотоматеріали

Фото 1

фото 2

Фото 3

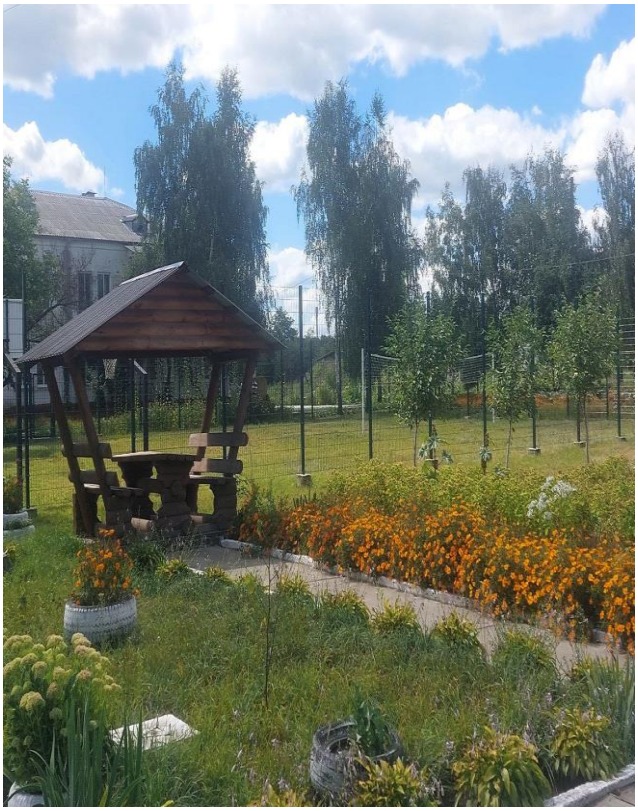

фото 4

Фото 5

фото 6

Фото 7

фото 8

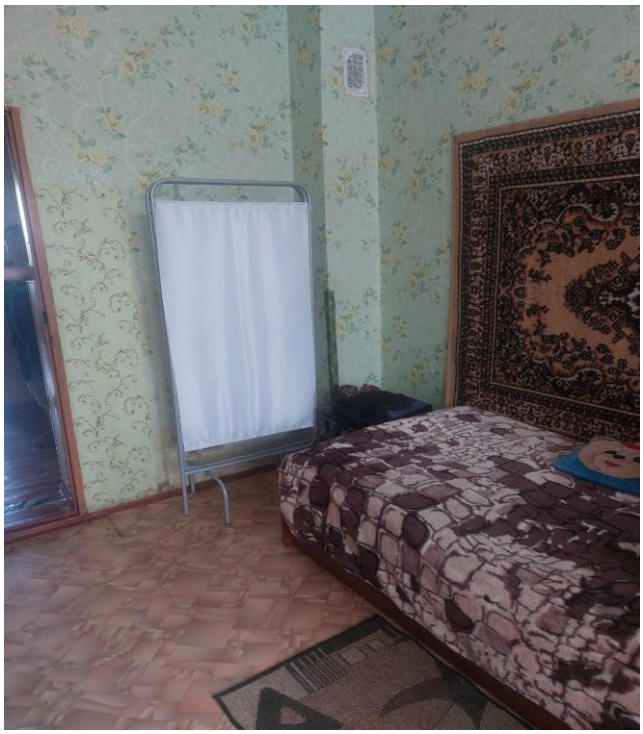

Фото 9

фото 10

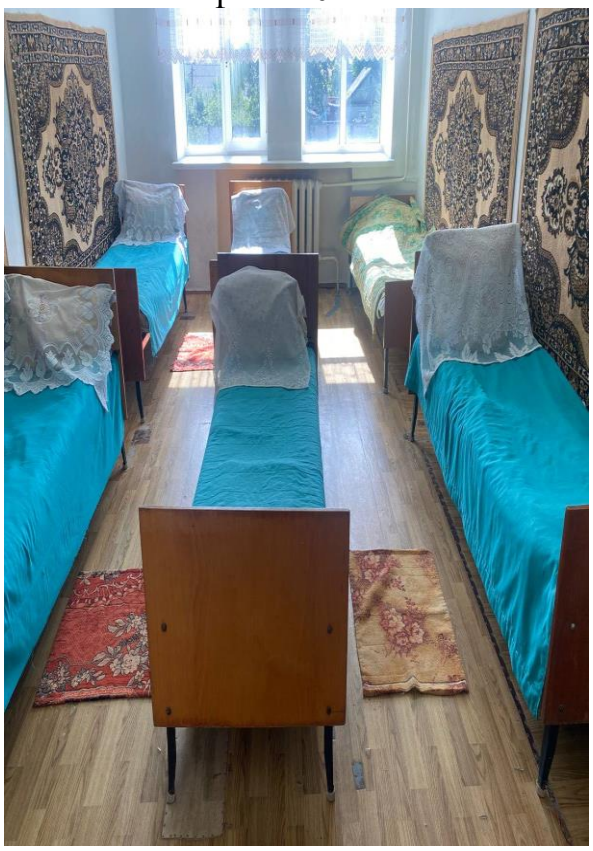

Фото 11

фото 12

Фото 13

